

ΝΑΟΣ ΠΡΟΝΑΙΑΣ ΑΘΗΝΑΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Κρίνεται ως ωφέλιμη η επαναδημοσίευση μιας παλαιότερης Ανάρτησης (2013) επειδή πολλές σύγχρονες απόψεις υπολείπονται, κατά τον συγκρητισμό, της ορθότερης αναγνώρισης, του περιφανούς μνημείου

Delphi.cultur

*”Πίνδαρος δελφόσε έρωτηθείς
τί πάρεστι θύσσων;
Π α ι ά ν α είπε.*

Ένας πρωτοφανής, όσο και προφανής συγχρόνως επιθετικός προσδιορισμός, κοσμεί την Αθηνά των Δελφών. Προφανής, γιατί λογικά ή παραδοσιακά, ερμηνεύεται ως: **”η Αθηνά προ του ναού.”** Πρωτοφανής, επειδή από την αρχαιότητα, αυτή η περίεργη και μη ικανοποιητική επωνυμία, οδήγησε μερικούς στο να προτείνουν, πως μάλλον πρόκειται, η Αθηνά Πρόνοια, και κατά παραφθορά Προναία. Ουσιαστικά ο χώρος του μνημείου, **« δεν βρίσκεται μπροστά σε ναό.»**

Και βεβαίως μια παρουσία θεάς με ναό, απλώς μπροστά από κάποιον άλλο ναό, απλά ως προάγγελος, θα αποτελούσε το λιγότερο, τον καθ' αυτό ορισμό του Παράδοξου. Προναία με την έννοια, "ως πρό του ναού", θα ήταν εάν παρουσιαζόταν εκεί με την μορφή αποκλειστικά απλού, απλούστατου ξόανου, ή έστω Βωμού.

Εάν υπήρχε κάποια παράδοση υπάρξεως σ' εκείνον τον χώρο, ενός είδους ξόανου. Και μάλιστα ελαϊκού, που είναι και το Ιερό Δέντρο της Αθηνάς. Εντύπωση κατά συνέπεια, προκαλεί μια πληροφορία, περί υπάρξεως στον χώρο εκείνο ενός δικαιολογητικού αγάλματος Προναίας, που μεταφέρει, το Μέγα Ετυμολογικόν:

Προναία Αθηνά: Αγάλματος όνομα έν Δελφοίς πρό τού ναού τού Απόλλωνος ίδρυμένου.

Η μαρτυρία θα ήταν σφάλμα να παραβλεφθεί, όπως επίσης σφάλμα θα είναι να μην ερμηνευθεί κυριολεκτικά. Δεν συντρέχουν ιδιαίτεροι λόγοι, ώστε να αμφισβητείται ένα άγαλμα της θεάς, αλλά όπως αναφέρει το κείμενο :

πρό τού ναού τού Απόλλωνος ίδρυμένου.

Ένα απλό άγαλμα πρό του ναού του Απόλλωνος, και όχι ένας ναός Προναίας. Ένας ναός Προναίας, ως προναίων κάποιου άλλου ναού.

Από τα πρώτα στοιχεία αμφισβήτησης, είναι και τα εύλογης υπόθεσης ευρήματα, τα οποία έφεραν σε φως οι ανασκαφές, σ' εκείνον τον Μυκηναϊκό χώρο. Τόσο τα κινητά, όσο και τα ακίνητα, εξετάζονται αμέσως μετά.

Παρατίθεται αμέσως ένα βραχύ, αλλά καθοριστικό απόσπασμα από μιαν επίκαιρη ξενάγηση στον χώρο των Δελφών. Αποτελεί αναμφίβολα την πλέον επίσημη θέση και άποψη της σύγχρονης Αρχαιολογίας.

“ Προτού φτάσουμε στον καθαυτό δελφικό χώρο, σ' ένα στενό πλάτωμα που βρίσκεται αριστερά από τον δρόμο και βλέπει κάτω στην κοιλάδα του Πλείστου, συναντούμε το ιερό της Προναίας Αθηνάς. σήμερα το λένε Μαρμαριά. Σ' αυτή τη θέση πανάρχαια πρέπει να ήταν η λατρεία μιας θεάς, όπως μαρτυρούν τα πολλά μυκηναϊκά ειδώλια που βρέθηκαν εκεί και εικονίζουν τη θεά με απλωμένα χέρια. Αργότερα το ιερό αφιερώθηκε στην Αθηνά. Αυτή, μαζί με τον τοπικό ήρωα Φύλακα, στεκόταν φύλακας του ιερού του Απόλλωνος και του ναού του, γι' αυτό την ονόμασαν Προναία.”

***Μανόλης Ανδρόνικος ΔΕΛΦΟΙ.σελ.26,επιτ. έκδ.εφημ.ΤΑ ΝΕΑ 2009.
(Σε νεώτερη Έκδοση η άποψη αυτή τροποποιήθηκε.)***

Το να γίνει ωστόσο αποδεκτό ότι μια μορφή γυναικείου ειδωλίου με υψωμένα τα χέρια επέχει την θέση και την ιδιότητα Φύλακος του Χώρου, παρουσιάζει μια σειρά από εύλογες αντιρρήσεις.

Και πρώτα πρώτα τα ίδια τα ειδώλια.

Πώς είναι βέβαιο ότι εικονίζουν θεότητα;

Τί νόημα θα πρέκυπτε από μια προσφορά, κατά τον περιοδικό εορτασμό της θεάς, και σύγχρονη εναπόθεση εκεί, αμέτρητων ειδωλίων; Ποια ωφέλεια θα προέκυπτε από την συνάθροιση εκεί ενός τυποποιημένου έκτυπου της θεάς;

Η σώρευση επώνυμων εικόνων, στο επώνυμο Ιερό της όποιας θεότητας, δεν έχει νόημα. Ακόμη επιβαρυντικότερο όμως είναι ότι ένα ειδώλιο με απλώς υψωμένα χέρια, δεν γίνεται να στέκεται εκεί με την ιδιότητα φύλακος.

Σε μια τέτοια έγγυα παρουσία, θα έπρεπε να σημειώνονται και ευδιάκριτα στοιχεία φυλακής. Η Αθηνά, και τουλάχιστον αυτή, θα έπρεπε να εικονίζεται ένοπλη.

Ο πολεμικός χαρακτήρας ιδιαίτερα της Μυκηναϊκής Αθηνάς, γίνεται γνωστός μέσα από διαιωνιζόμενους στίχους ραψωδιών. Μέσα από διαιωνιζόμενους στίχους, οι οποίοι « κατεβαίνουν » από το ένδοξο και ηρωικό μινω-μυκηναϊκό παρελθόν.

'Κλόθ' Αλαλά, πολέμου θύγατερ'

(Πίνδ.fr.sel.46,56)

θα υπενθυμίσει ο Θηβαίος λυρικός, αναφερόμενος διθυραμβικά στην Αθηνά των Αλαλκομενών της Κωπαΐδας. **Αλαλκομένοι**, και **Ορχομένοι**, είναι οικογένειες του ίδιου Φύλου, που κατοικεί γύρω από την μεγαλύτερη Ελληνική λίμνη.

Από τα ειδώλια λοιπόν, ελλείπουν τα γνωρισματικά στοιχεία που θα υποστήριζαν μια τέτοια άποψη. Μια άποψη Προναίας Αθηνάς, με θέση φύλακα του ναού του Απόλλωνα. Η Θρησκευολογία παράλληλα διδάσκει ότι όλες οι μορφές φυλακής των Ιερών Χώρων, παρουσιάζονται ξιφήρεις, ενώ κατά κανόνα, έχουν περισσότερο χαρακτήρα ερρινύας, παρά πραγματικού τιμωρού οποιουδήποτε παρείσακτου και ιερόσυλου. Οι μορφές προστασίας του κάθε Ιερού Χώρου, εικονίζονται σαφώς οπλισμένες. Ένα παράδειγμα είναι η αποτρεπτική Έρκυνα της Λειβαδιάς. Ως προστάτις του Ιερού Χώρου από τον Καλλίμαχο περιγράφεται ως :

"Έρκυν' έρρινός θουρία ξιφηφόρος."

(Αλ.163)

Με την ευκαιρία, έχει σημασία να τονιστεί κάτι που αποδυναμώνει ακόμη περισσότερο, την εκδοχή της Αθηνάς Προναίας, ως θεάς πρό του ναού.

Οι όποιοι φύλακες Ιερών, στην **αμφισημία, του Ιερού**, δεν προστατεύουν τους ουσιαστικά ανύπαρκτους 'θησαυρούς' του Χώρου. Προστατεύουν και εμποδίζουν (**έρκος**) τον κάθε επιπόλαιο επισκέπτη από μιάν ανίερη και βέβηλη ρήξη του Ιερού Χώρου, η οποία συνεπάγεται μύριους όσους κινδύνους....

Ο Ιερός Χώρος ποτέ δεν διατρέχει κίνδυνο.

Αντίθετα εκείνος που κινδυνεύει είναι ο παρείσακτος, ο αμύητος, ο ανευλαβής, ή έστω εκείνος που προσεγγίζει τον κάθε Ιερό Χώρο, χωρίς να έχει λάβει τις προαπαιτούμενες προφυλάξεις.

Έτσι κάθε ανίερη ρήξη του Χώρου ενεργοποιεί αυτόματα την εμφιλοχωρούσα εκεί **αμφιλογία του Ιερού**. Έτσι έλκει την καταγωγή η αντιθετική ερμηνεία από την οποία περιβάλλεται **το όσιον**.

Τόση λοιπόν σπουδαιότητα, μιας υποβαθμισμένης θέσης. Τέτοια χθαμαλή ταξινόμηση μιας υπέρτατης θεάς, ως απλής φύλακος, οπωσδήποτε δεν δικαιολογείται.

**Η Αθηνά Προναία στους Δελφούς δεν εικονίζεται ένοπλη.
Δεν αποτελεί οποιουδήποτε είδους αποτρεπτικό έρκος, ή φράγμα.
Η Αθηνά των Δελφών, δεν είναι φύλακας του Ιερού Χώρου.**

Κατά συνέπεια, ο χαρακτήρας της ως Προναίας, θα πρέπει να αναζητηθεί και αλλιώς, και αλλού. Και παρά το ότι, σύμφωνα με τον καθηγητή κ. Ανδρόνικο, πολλές και διαφορετικές είναι οι μέχρι σήμερα προταθείσες ερμηνείες, εκείνη η οποία έχει επικρατήσει περισσότερο, ουσιαστικά είναι, παρά απλώς δείχνει άστοχη. Ο ειδικός Τ-όπος, γίνεται υπόλογος εύλογης αναζήτησης.

Είναι πολύ πιθανόν αυτή η εξαιρετική επωνυμία, να υποβάλλεται από την Θέση της ίδρυσης εκεί ακριβώς, στην ρίζα της Υάμπειας.

Άλλωστε δεν είναι και λίγες οι περιπτώσεις, όπου τοπικά χαρακτηριστικά έχουν επιδράσει προσδίδοντας ιδιοματική επωνυμία, σε θεούς ή ήρωες, σ' έναν επώνυμο λατρευτικό χώρο.

Μια αναλυτική προσέγγιση του επίμαχου όρου **Προναία**, σε σχέση με τον συγκεκριμένο Χώρο των Φαιδριάδων, και ειδικότερα της Υάμπειας, θα αποβεί τουλάχιστον ωφέλιμη.

Ως μετοχικά **ναίουσα**, και με τις εννέα περίπου ερμηνείες, σημαίνει :

**“ η κατοικούσα, η δια-μένουσα,
εκείνη που βρίσκεται
σ' έναν ορισμένο τόπο. ”**

Ο πολύ κοντινός τύπος : **νάουσα**, σημαίνει : **“ η ρέουσα. ”**

Ωστε ο επιθετικός προσδιορισμός Προναία, δικαιολογείται από την ανεξάρτητη Θέση, από τον ιδιοματικό, και κατηγορηματικό συγχρόνως, Τ-όπο. *1 Ως Κατοικούσα, Διαμένουσα, Παρευρισκόμενη σε ορισμένο τ-όπο, κατηγορείται ως “συνέχεια” του πελώριου Βράχου, ή τουλάχιστον ότι έχει άμεση συνάρτηση και σχέση με αυτόν τον Βράχο. Έναν Τ-όπο που ασφαλώς δεν προ-υποθέτει μίαν ακατανόητη ύπαρξη προναίοντος ναού.

Προναίει, στην πλησιέστερη ερμηνεία γίνεται αποδεκτή ως “εκείνη που προσυπάρχει, που παραβρίσκεται.”

Το αμέσως επόμενο είναι να διακριθεί, εάν εκεί πλησίον, υπάρχει κάτι εξαιρετικά σημαντικό, κάτι ιδιαίτερα σημαίνον, ώστε να δικαιολογεί την παρουσία της θεάς, με ένα τέτοιο ιδίωμα. Η αλήθεια είναι, ότι ο ειδικός και συγκεκριμένος εκείνος Ανατολικός Χώρος, όπου έχει ιδρυθεί η Αθηνά Προναία, έχει περισσότερα από ένα, **εξαιρετικά στοιχεία.**

Στοιχεία, τα οποία, όχι μόνον υποκρύβουν την αινιγματική επωνυμία, αλλά και που συγχρόνως οδηγούν σε μιαν υποπτεύσιμη ερμηνευτική εκδοχή.

*

Μερικοί στίχοι από τον Ομηρικό Ύμνο Απόλλωνος, μεταφέρουν βαρύνουσα πληροφορία.

*".....ίκεο δ' ές Κρίσιν ύπο Παρνησσόν νιφόεντα
κνημόν πρόσ ζέφυρον τετραμμένον,
αύταρ ύπερθεν πέτρη έπικρέμαται,
κοίλη δ' ύποδέδρομε βήσσα τρηχεί....."*
Ομ. Ύμν. Απόλλ. 282 – 5.

*‘κι ήρθες στην Κρίσα κάτω από τον χιονισμένο Παρνασσό
που στρέφεται στον Ζέφυρο η δασοπλαγιά του κι από πάνω
βραχόπετρα κρεμνιέται ενώ από κάτω απλώνεται βαθουλωτή χαράδρα.’*
μετ. Π' ΔΙΤΣΑΣ - ΛΑΔΙΑ

Το απόσπασμα περιγράφει βέβαια έναν πολύ γνωστό χώρο, και αυτό επιβεβαιώνεται από το όνομα του βουνού. Αν αυτό το τοπωνύμιο, ο Παρνασσός δηλαδή, εξαιρεθεί, η αναφορά δεν θα διέφερε σε τίποτα, ως περιγραφή ενός εξωπραγματικού και υπερσυμβολικού Τ-όπου Κρίσεως.

"ίκεο δ' ές Κρίσιν."

*

Ένα δεύτερο, περισσότερο διαφωτιστικό στοιχείο, που οδηγεί με σχετική ασφάλεια στην γνώση της αληθινής Προναίας Αθηνάς, και ίδρυσης εκεί επώνυμου μνημείου της, είναι εκείνη η όντως ζοφερή εικόνα της Κρεμαστής Πέτρας, πάνω από τον συγκεκριμένο τόπο της Κρίσης.

"ὕπερθεν πέτρῃ ἐπικρέματα."

Πριν από κάθε συνέχεια, ως υποβοηθητικό της προτεινόμενης ερμηνείας, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, η Αθηνά Προναία, είναι θεά με θρυλούμενη παρουσία, εμφάνιση, και παροχή βοήθειας, σε κάθε περιστατικό Ηρωϊκής Μύησης.

**Μιας μύησης που πάντα είναι στενά δεμένη με δίδυμους Βράχους.
Με αληθινό Δρώμενο σε επώνυμο ζευγάρι Βράχων.**

Επιγραμματικά :

**Όλοι οι επώνυμοι Ἴηρωες έχουν ευεργετηθεί από την Αθηνά.
Όλοι οι επώνυμοι ἠήρωες, την στιγμή που βρίσκονται μπροστά σε
διδύμους βράχους, ακριβώς τότε ευεργετούνται από την Αθηνά.**

Και μάλιστα κατά το κρισιμότερο στάδιο της όποιας συγκεκριμένης δράσης.
Του όποιου συγκεκριμένου Δράματος. Ενός δράματος, το οποίο σε τελευταία
ανάλυση, σχετίζεται άμεσα με μια Αθηνά, που κοσμεύεται από τον χαρακτήρα της
Προναίας. Της Ναίουσας. Της διαμένουσας εκεί.

Η εν λόγω πρόταση θα γίνει απολύτως κατανοητή στην συνέχεια.
Αρκεί κάποιος μεταξύ άλλων, ενδεικτικά να θυμηθεί τον Ηρακλή, τον Οδυσσέα, τον
Ιάσονα, και μάλιστα στην εγγύτερη σχέση τους, με αναφερόμενες εξωπραγματικές
και επώνυμες Πέτρες.

Με πέτρες σαν κι αυτήν που μνημονεύεται στον Ομηρικό Ὕμνο.

Με Πέτρες, που σύμφωνα με τα κείμενα ανορθώνονται αναπόφευκτα σε κάθε
μυητικό Ἄθλο. Με επώνυμες Πέτρες που βρέθηκαν απαραίτητα μπροστά σε κάθε
ἠήρωα, κατά την επιδίωξη της Ενάρετης Πράξης.

**Με επώνυμες Πέτρες, που βρίσκονται μπροστά στο καθένα,
επώνυμο Ἴηρωα, κατά την αποζήτηση της Αρετής.**

Ένα απόσπασμα του Σιμωνίδη, καταδειχνει και την πιστότητα της πρότασης, αλλά
και την βασική ζεύξη, το βασικό σύμπλεγμα, τέτοιων Βράχων και της Αρετής.

«..ἔστι τίς λόγος

*Τᾶν Ἄρεταν ναίειν δυσαμβάτοισ' ἐπι πέτραις,
νυμφᾶν δέ μιν θοᾶν χορόν ἄγνον ἄμφεπειν,
οὐδὲ πάντων βλεφάροις θνατῶν ἔσοπτος,*

*ὄ μὴ δακέθυμος ἴδρωσ ἔνδοθεν μόλη,
ἴκη τ' ἔσ ἄκρον ἄνδρεία..»*
Σιμωνίδης, απ.37 Diehl.

‘’ Υπάρχει μια παράδοση ότι η Αρετή κατοικεί (ναίει) στα βράχια, όπου είναι δύσκολο ν' αναρριχηθείς και την τριγυρίζει η ιερή συντροφιά των γοργών Νυμφών, κι ούτε μπορούν θνητών μάτια να την δούν – μόνον εκείνος που ο ιδρώτας, ανεβαίνοντας από το ίδιο το μεδούλι, του τρώει τα σωθικά, κι έχει φτάσει πιά στην κορυφή της ανδρειοσύνης. ’’
μετ.Ι.Ν.Καζάζης.

*

1193 – 1184.*2

Η φαιδρότερη ιστορική χρονολόγηση.
Μ' ένα τέτοιο «δεδικασμένον» τι νόημα θα παρουσίαζε μια συνεχώς άτεγκτη «επιστημολογική προσέγγιση,» αν δεν μεσολαβούσαν μερικές ‘φαιδρές,» ή έστω πεζές υποθέσεις ;

*

Η ακόλουθη υποθετική και αυθαίρετη παραγωγή, αποκρυπτογραφεί ικανοποιητικά τουλάχιστον, αν όχι εντελώς ορθά, τον αναζητούμενο χαρακτήρα της θεάς :

Τάν Άρετάν ναίειν δυσαμβάτοισ' επί πέτραις,

Τάν Άθηνάν προναίειν δυσαμβάτοισ' επί πέτραις.

Ακολουθεί ο Ησίοδος :

*"Τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρώτα προπάροιθεν ἐθήκαν
ἀθάνατοι. μακρός δέ καί ὀρθίος οἶμος ἐς αὐτήν
καί τρηχὺς τό πρῶτον. ἐπήν δ' ἐς ἄκρον ἴκηαι
ρηδίη δὴ ἐπειτα πέλει, χαλεπή πέρ ἐούσα....."*
(Ησίοδ. Ερ.Ημ.287)

“Αλλά μπροστά στην αξία του ανθρώπου οι αθάνατοι θεοί έχουνε βάλει τον ιδρώτα. Μακρύς κι ορθός ανήφορος και τραχύς είναι στην αρχή ο δρόμος που οδηγάει σ’ αυτή. Μα όταν φθάσεις στην άκρη του, εύκολη τότε φαίνεται, όσο και να’ ναι πολύ δύσκολη.”

μετ. Π.Λεκατσά.

Αναμνηστική αναλαμπή στον Λουκιανό :

"...πονείν τά πάντα καί μοχθεῖν καί τό σῶμα καταναγκάζειν ῥυπώντα καί ἀύχμώντα καί πάσι δυσαρεστούντα καί λαιδορούμενον, συνεχές ἐπιρριψωδών τά πάνδημα ἐκείνα τοῦ Ἡσιόδου περί τῆς ἀρετῆς ἔπη, καί τον ἰδρώτα, καί τήν ἐπί τό ἄκρον ἀνάβασιν...."

(Lucian. Nec. 3, 4. Rhet. Pr.3,4,7)

Άραγε η Αθηνά ως **Π ρ ο ν α ί ο υ σ α** , “εκείνη που κατοικεί εκεί πριν από την ναΐωση,” αλλά και με τις εννέα διαφορετικές ερμηνείες του όρου **ναΐω**, παραβρίσκεται αρωγός στην επιδίωξη της **αναρρίχησης**, στις **Δυσάμβατες Πέτρες**;

Και ποιες είναι αυτές οι δυσάμβατες πέτρες; Ειδικότερα στους Δελφούς. Ένας σαφής υπαινιγμός αναφέρεται ήδη στον Ύμνο Απόλλωνος. Ωστόσο για την πληρέστερη γνωριμία του θέματος, κρίνεται απαραίτητο να σκιαγραφηθούν εδώ οι επώνυμες Πέτρες, των τριών επώνυμων ηρώων, οι οποίοι προαναφέρθηκαν.

Ο Ιάσοντας έχει τις επώνυμες **Συμπληγάδες** του, τις οποίες οι **"θεοί μάκαρες καλέουσιν Πλαγκτάς."** **Ομ.Οδ.μ 61**, ενώ οι Έλληνες τις ονόμασαν Κυανές, τις οποίες μάλιστα εταύτισαν με δύο νησίδες, στα παράλια της Ανατολικής Θράκης, στον Εύξεινο Πόντο : **"...τάς Κυανέας καλευμένας, τάς πρότερον πλαγκτάς Έλληνες φασί. Ηρ. 4,85**

Σ’ αυτές τις διάσημες Πέτρες, σημειώνεται καταλυτική παρουσία και δράση της Αθηνάς. **"...καί τότ' Ἀθηναίη στιβαρή ἀντέσπασε πέτρης σκαιή, δεξιτερή δέ διαμπερές ὡσε φέρεσθαι....."** **(Απολ. Ροδ. ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΑ Β, 598-99)**
"τότε ακριβώς το αριστερό χέρι της Αθηνάς πρόβαλε αντίσταση στο δυνατό βράχο και τον κράτησε, και με το δεξιό της με μια δυνατή σπρωξιά, πέταξε το πλοίο (την Αργώ) προς τα εμπρός...."

μετ. Αν. Βολτής

Ο Οδυσσέας πέρασε από τις πασίγνωστες, **Σκύλλα και Χάρυβδη**.

Ο Ηρακλής σύμφωνα με τα ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΑ του Νόννου, στερεώνει τις μυθικές με την αγριελιά και το φίδι θαλασσοπλάνητες, **Αμβρόσιες Πέτρες** στην μακρυνή Τύρο, πατρίδα του Κάδμου.

(Νόν. ‘ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΑ’Χ.Λ.465-500)

*

Μ’ αυτά τα δεδομένα, γίνεται εύκολος ένας δρόμος πρόσβασης στον αληθινό χαρακτήρα, και επιθετικό προσδιορισμό της Αθηνάς Προναίας των Δελφών.

**Η θεά παραβρίσκεται εκεί σύμβουλος και σύμμαχος στον Αγώνα.
Σ’ έναν αγώνα, ως Τ-όπο και Πράξη.**

Ως Τ-όπος νοούνται οι περίφημες Φαιδριάδες – όπου κατά τα Ιστορικά χρόνια και Δίκη εκεί απέτιαν οι κατακρημνιζόμενοι – ενώ ο Αγώνας δεν ήταν άλλο τι, παρά η επίπονη αναρρίχηση.

Εκεί που “ο δακέθυμος ιδρώτας έτρωγε το μεδούλι από τα σωθικά εκείνου που επιχειρούσε τον άθλο.”

**Ωστε η Προναία Αθηνά, μπροστά στις δυσάμβατες Φαιδριάδες
ασφαλώς βρισκόταν εκεί, με την έννοια της “προσυπάρχουσας”.
Ασφαλώς βρισκόταν μπροστά σ’ έναν Τ-όπο Κρίσεως.
Και βέβαια αυτός ο Τ-όπος, είχε ως έπαθλο, την επιζητούμενη Αρετή.**

Έτσι μόνον δικαιολογείται το συνοδό μνημειακό πλήθος.

Ένα πλήθος μνημείων με βέβαιη μυκηναϊκή ταυτότητα.

Ο (Η) Θόλος, η Σκηνή, ή Καλύβη, το Γυμνάσιον, ακόμη και ο χώρος όπου κατά τον Ευριπίδη, φέρεται ότι πραγματοποιήθηκε το Συμπόσιο του Ίωνα.

Τα μνημεία αυτά στην ουσία είναι άγνωστης χρήσης.

Είναι ακόμη απροσδιόριστο, τι ακριβώς διεκπεραίωναν.

Πώς ακριβώς, ή έστω περίπου τα χρησιμοποιούσαν, και βεβαίως για τι είδους Τελετουργικές Πράξεις. Με βέβαιες Τελετουργικές Πράξεις.

Ένας έμμεσος υποτονικός λόγος για Θυσίες μέσα σε μια παρόμοια με των Δελφών, Θόλο των Αθηνών, είχε την τύχη να διασωθεί, μεταφέροντας το εξής εκπληκτικό :
Θόλος ἐστί καί θύουσί τε ἐνταύθα οἱ πρυτάνεις
(Παυσ.1,5,1)

Ο αινιγματικός Θόλος των Δελφών, εξετάζεται ήδη σε ιδιαίτερο Σημείωμα.
http://srv-vivl-livad.voi.sch.gr/.../VallasS_TholosDelfon...

Οι αναζητούμενες όμως αποδείξεις μιάς Ηρωικής Μύησης, με την παρουσία και βοήθεια της θεάς Αθηνάς, βρίσκονται μέσα στον ύστερης ιδρύσεως. (κατασκευής) ναό της Προναίας.

Ο Παυσανίας ήδη κατά την αρχική περιγραφή των Δελφών αναφέρει κάτι άκρως σημαντικό, που ωστόσο φαίνεται ότι δεν έτυχε της κατάλληλης ερμηνείας :

"..εισελθόντι δέ ἐς τήν πόλιν εἰσὶν ἐφεξῆς ναοί, καί ὁ μὲν πρῶτος αὐτῶν ἐρείπια ἦν ὁ ἐπὶ τούτῳ δέ καινός καί ἀγαλμάτων καί ἀνδριάντων. ὁ δέ αὐτῶν τρίτος καί ὁ τέταρτος, ὁ μὲν τῶν ἐν Ρώμῃ βασιλευσάντων εἶχεν οὐ πολλῶν τινῶν εἰκόνας, ὁ τέταρτος δέ Ἀθηνάς καλεῖται Προναίας....."

Παυσ. X,8,6.

"Μπαίνοντας κανείς στην πόλη συναντά μιά σειρά ναών, ο πρώτος απ' αυτούς ήταν σε ερείπια ο επόμενος δεν είχε ούτε αγάλματα θεών, ούτε ανδριάντες, ο τρίτος περιείχε πλαστικές εικόνες μερικών Ρωμαίων αυτοκρατόρων, ο τέταρτος λέγεται της Προναίας Αθηνάς."

Μετ. Ν. Π' χατζής

Σήμερα, και μετά τις ανασκαφές, οι εν λόγω ναοί που αναφέρονται στην παράγραφο έχουν ταξινομηθεί απόλυτα. Ο ερειπωμένος ναός – πρώτος από τα ανατολικά – είναι ο αρχικός πώρινος της Αθηνάς – ενώ δεύτερος ακολουθεί ο αναφερόμενος ως κενός, γνωστότερος ως “**Δωρικός Θεσαυρός,**”

Ακολουθεί ο τρίτος δίπλα ακριβώς από την Θόλο, ο οποίος εξ αιτίας του ιδιόμορφου Αιολικού καλαθόσχημου κιονόκρανου, με δύο σειρές μακρών φύλλων φοινικιάς λυγισμένων προς τα έξω στο πάνω μέρος τους, ονομάστηκε από τους ανασκαφείς ως “**Θησαυρός των Μασαλιωτών.**”

Θεωρήθηκε ότι ίσως χτίστηκε από τους Έλληνες της Μασαλίας.

Τέλος, ο δυτικότερος, από την άλλη πλευρά της Θόλου, είναι ο νέος ναός της Αθηνάς Προναίας, που ιδρύθηκε σε αντικατάσταση του αρχικού ερειπωμένου πώρινου.

Delphi.cultur

Στην φωτογραφία τα εκπληκτικά αποτελέσματα των ανασκαφών, επιβεβαιώνουν με κάθε ακρίβεια, την περιγραφή του Περιηγητή.

Μια λεπτομέρεια περνάει απαρατήρητη.

Μια λεπτομέρεια που αποκρυπτογραφεί την σημασία και λειτουργία, όλων των μνημείων, που βρίσκονται γύρω από τον, ή την Θόλο.

Ο Θησαυρός των Μασαλιωτών ομολογείται ότι περιείχε “ πλαστικές εικόνες μερικών Ρωμαίων αυτοκρατόρων.” Έτσι τουλάχιστον ερμηνεύεται. Ωστόσο η ορθότερη εκτίμηση παράγεται από το διαφωτιστικό αρχαίο κείμενο. Εδώ εντοπίζεται κάτι το άκρως σημαντικό :

"...ό τρίτος ναός είχεν ού πολλών τινών εικόνας, των έν Ρώμη βασιλευσάντων..."

κατα λέξη μεταφράζεται: " ο τρίτος ναός είχε όχι πολλών (εκ των βασιλέων) εικόνες, απο εκείνους που **είχαν βασιλέψει στην Ρώμη.**"

Σ' αυτήν ακριβώς την φράση εντοπίζεται και η αποκρυπτογράφιση της σημασίας, της αποστολής, και της χρήσης, όλων των μνημείων του ειδικού αυτού Χώρου.

Και της Θόλου, αλλά και του νέου ναού της Αθηνάς Προναίας.

Μια προσεκτικότερη παρατήρηση δείχνει πως ό,τι υπάρχει στο εσωτερικό του **“Θησαυρού των Μασαλιωτών,”** το ίδιο ακριβώς βρίσκεται και στο εσωτερικό του ναού της Αθηνάς Προναίας.

Delphi local tours

Εκεί υπάρχουν Βάθρα.

Εκεί μέσα υπάρχουν σε ασφυκτική διάταξη ευμεγέθη πέτρινα Βάθρα.

Είναι εκείνα πάνω στα οποία είχαν αναρτηθεί οι ***“εἰκόνες τῶν ἐν Ρώμῃ βασιλευσάντων”***

Εκεί βρίσκονταν εικόνες μερικών Ρωμαίων βασιλέων.

Ειδικότερα ***“βασιλευσάντων.”***

Ο όρος επαναπροσδιορίζει, ότι **όλοι οι βασιλείς δεν βασίλευαν.**

Υπήρχαν Βασιλείς, απλώς μνημένοι στο ύπατο αυτό αξίωμα.

Ο Άρχων Βασιλεύς της αρχαίας Αθήνας, εξασκούσε διοικητική πρακτική ως Άρχων, ενώ ως βασιλεύς, σύμφωνα και με γραπτή μαρτυρία ήταν υπόλογος των μυστηρίων :

"Επιμελητής τών μυστηρίων, παρ' Αθηναίοις ό βασιλεύς.

Ό δέ βασιλεύς πρότον τών μυστηρίων έπιμελείται."

Αρποκρατίων.λ.Επιμελητής

Άλλωστε ο βασιλεύς δεν είναι βαθμός ιεραρχίας, αλλά επίζηλος Τίτλος, που κερδιζόταν μετά από μια σειρά ηρωικών κατορθωμάτων και μνήσεων.

Μακρινός ξεθωριασμένος απόηχος αυτής της Ακολουθίας, εντοπίζεται στην Μεσαιωνική Κοινωνία των επιφανών Ιπποτών.

Ήταν αρκετά τα ηρωικά κατορθώματα, που καταξίωναν έναν Ιππότη.

Η κληρονομική Ευγένεια δεν αρκούσε.

Εκείνοι λοιπόν οι οποίοι είχαν αναγορευθεί βασιλείς, τοποθετούσαν στους Δελφούς όχι ένα απλό ενθύμιο επίσκεψης στο μεγάλο Ελληνικό Ιερό, αλλά ασφαλώς άφηναν στον "Θησαυρό," μια απόδειξη Μύησης.

Μια απόδειξη μύησης, η οποία είχε επιτελεστεί, σ' εκείνον τον εξαιρετικό Τ-όπο. Στον σύγχρονο "Θησαυρό," και τον αρχαίο Θόλο.

Οι εικόνες ήταν μια ταυτότητα Βασιλέως μνημένου.

Επίλογος

Το γιατί επαναλαμβανόταν η αναρρίχηση στις Πέτρες, είναι Στάδιο μιάς ολόκληρης αληθινής Εντελέχειας.

Εναρμονιζόταν με την ευρρυθμία του Χρόνου, και με την ιερότητα του Τ-όπου. Ενός **Τ-όπου** στον οποίο ένας εξαιρετικός **Οπός** έρρεε, κατά το Στάδιο της απαραίτητης Θυσίας.

Μια μύηση, που αν επιτρεπόταν να κοινοποιηθεί, θα μας ήταν ήδη γνωστή. Οι επιγενόμενοι δεν έχουμε καν την γνώση, όχι μόνον του οφέλους μιας θυσιαστικής εκατόμβης στους Δελφούς προς τιμήν του Απόλλωνα, αλλά και κάτι πολύ απλούστερο. Ακαθόριστος κληροδοτήθηκε στους επιγενόμενους, ο ειδικός χώρος στους Δελφούς, που γινόταν αυτή η εκατόμβη.

Μιά ερμηνεία παρατίθεται στο Σημείωμα: ΔΕΛΦΟΙ ΟΙ ΑΙΜΑΤΗΡΕΣ ΘΥΣΙΕΣ,

http://srv-vivl-livad.voi.sch.gr/ePublic/VallasS_DelphiAimatiresThysies.pdf

<http://viotikoskosmos.wikidot.com/vallas-delfoi>

***1** Με το αναφαίρετο δικαίωμα, ακόμη και ηθελημένης συμμετοχής στο Λάθος, υποκειμενικά ο όρος Τ-όπος ερμηνεύεται, ως ένα σημείο από το οποίο ρέει ένας εξαιρετικός οπός. Πιο συγκεκριμμένα. Το Τ υποβάλλει την εντύπωση ότι μεταφέρει και συγχρόνως απεικονίζει, το μυκηναϊκό ιδεόγραμμα αριθμ.52 της κλίμακας Vendris. Είναι ένα δικόρυφο τέγος - βέλος, που σκεπάζει ένα σχήμα σταυρού, και μεταφράζεται, ως ένα συλλαβόγραμμα με τη ερμηνεία **ρο**. Παράλληλα, μερικές από τις 13 διαφορετικές ερμηνείες του όρου τόπος σημαίνουν, « κάτι που ρέει ».

(παρακολούθημα αλλά, "εντός παιδιάς," είναι το ακόλουθο. Τόπος κατα τον Αριστοτέλη καλείται: "το γυναικείον αιδοίον." Η γυναίκα σε Ορθή Στάση, σχηματίζει ένα Τέγος, απ' όπου, εν δυνάμει, ρέει ένας πολλά σημαίνων Οπός.)

Στους Δελφούς, αλλά και σε κάθε επώνυμο Ιερό Χώρο, Τ-όπο, πολλά είναι εκείνα που ρέουν. Ο πολυσχιδής οπός του κισσού, έτσι όπως έχει ήδη αναγνωρισθεί στην μινω-μυκηναϊκή σφραγιδογλυφία, είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα. Στην Αττική ασφαλώς υπήρχε κισσός. Ωστόσο οι εξ Αττικής Μαινάδες, επιλέγουν την δικόρυφη Πλάκα των Φαιδριάδων. Είναι ο πολύς Ευριπίδης που υπογραμμίζει την σπουδαιότητα του εν Δελφοίς κισσού. Ο μεγαλύτερος Βάκχειος Βότρυς της Ελλάδας σείεται και ρέει τις αμέσου δράσεως κωματοφόρες ιδιότητές του, στους Δελφούς.

Στους Δελφούς, *ὁ βάκχειος κλάδος*, δεν ήταν ένας συμβολικός θύρσος, σαν αυτούς που χρησιμοποιούσαν στο Θέατρο της Πόλης. Στους Δελφούς υπήρχε και βεβαίως υπάρχει ακόμη διαιωνιζόμενος, *έν δυνάμει* κωματοφόρος κισσός.

Οι Μαινάδες, δεν πήγαιναν στους Δελφους, για να επιτελέσουν μια *μίμησιν πράξεως*, αλλά για να τελέσουν ένα πρότυπο Δρώμενο...

***2** Υπενθυμίζεται ότι αυτήν την δεκαετία, όλη η Ελλάδα με 1186 ή 1184 καράβια, τον *χιλιόναυν στρατόν* κατά Ευριπίδη, πολιορκούσε ένα Κάστρο, μέσα στο οποίο οι Τρώες, και οι σύμμαχοί τους, στην πραγματικότητα δεν χωρούσαν ούτε όρθιοι. Ενώ η άποψη του Σλήμαν ήταν ότι: 300 – 400 στρατιώτες θα το κυρίευαν πολύ εύκολα.

Καθοριστική ερμηνεία σχετική με τον Μύθο της Τροίας, προκύπτει από την επισταμένη ερμηνεία, και έρευνα των στίχων:

".....λαόν δέ στήσον πάρ' έρινεόν, ένθα μάλιστα
άμβατός έστί πόλις και επίδρομον έπλετο τείχος...."

Ομ. Ιλ Ζ, 433

"στην άγρια τη συκιά τ'ασκέρι σου για στήσε δίπλα τώρα,
κεί που το κάστρο ευκολοπαίρνεται και τα τειχιά πατιούνται.
(μετ. Καζαντζάκης - Κακριδής)

Επικουρική υποστήριξη και από τον Ερινεό της Χάρυβδης.
Στη ρίζα του χάνεται το πλοίο και όλοι οι εταίροι,
και ο μόνος που επιζεί κρατημένος από ένα κλαδί
της αινιγματικής αγριοσυκιάς, *figus religiosa*, είναι ο Οδυσσέας.

Ομ. λ. 413

Στάθης Βαλλάς
vallas.eustathios@gmail.com